Något om Stora Ord och Tomma Meningar i Politiken

Förord till den elektroniska utgåvan

Under arbete...

Det är vanligt att höra folk mest tala i sådana ämnen, som de minst förstå. Visserligen är detta en följd af sjelf-förtroendet; ty man inbillar sig så gerna att förstå långt mer än man verkeligen gör. Ju högre och vigtigare ämnena äro, ju mera frestas Allmänheten att på dem vända sin uppmärksamhet, på dem pröfva styrkan af sitt förstånd. Ibland dessa intager Politiken det främsta rummet, såsom både till sin beskaffenhet det vigtigaste, och till undersökningarne deruti, efter hopens mening, ett af de lättaste. Härifrån få många *Pigméer* i begrepp och kunskaper, som, att höra dem på våra källare och klubbar, skulle tagas för verkeliga *Herculer*. Hvad har följden häraf bordt blifva? Att *Politiken*, denna vettenskap, som kanske mest af alla fordrar klarhet i begrepp, bestämdhet i ord, riktighet i grundsatser, blifvit uppfylld med tomma meningslösa fraser, fått, så till sägandes, ett eget språk, hvars *nota caracteristica* är, att med *stora ord*, hvilka, som en berömd Författare sagt, gapa på hvarandra, säga ingenting, eller ingenting som duger.

Vi hafva Ord-böcker för de flesta vettenskaper och konster, men jag vet ej om Vi hafva någon för Politiken. Åtminstone befarar jag, att en Dictionnaire af ofvansagde beskaffenhet tills dato alldeles brister oss. Det är i sanning en så mycket kännbarare saknad, som det lätteligen torde hända, att sjelfva våra lärda Herrar Academici, oaktadt alla de goda filosofiska termer och definitioner de inhämtat från *Locke*, *Helvetius* och *Kant*, ändå uti så beskaffade Politiska samtal kunde hafva af nöden en hjelpreda af detta slag. Om tid och tillfälle gåfvos, jag borde tillägga, om jag ägde nog djupa insigter i detta så rika och vigtiga ämne, så skulle det vara mig en synnerlig tillfredsställelse, att tjena Publiken med utarbetandet af en *Politisk Ordbok*. Men då inskränkninggen af min tid och min förmåga sådant förbjuder, vill jag likväl söka tjena med några små anmärkningar och upplysningar, hvilka torde uppmuntra någon skickligare Auctor, att på detta så interessanta och rikhaltiga ämne använda sin talang. Läsaren ursäktar att jag ej följer den Alfabetiska ordningen; utan, som det vanligen händer i våra Politiska discurser, griper till det försfta *stora Ord* jag finner.

*

Således först, om Läsaren behagar, ordet *Frihet*. Friheten är Svenskens element; hvad naturligare, än att fästa sig vid ett så dyrbart föremål? — *Frihet*, efter vi skola försöka definiera, som väl de mesta Talare i publiken hålla för ett pedanteri, eller hårklyfveri, Frihet i en Stat, eller Borgerlig Frihet, hvarom här endast kan vara frågan, består, enligt de tråkiga filosofernes mening uti rättigheten att göra allt, att på hvad sätt man vill använda sina krafter till egen förmon, så vidt andra Samhälls-medlemmars rätt icke derigenom förnärmas. Denna definition är, som en hvar grundligt Statskunnig inser, icke nog tillfredställande; den är för allmän, den medgifver för många undantag, för betydliga inskränkningar: och undantag och inskränkningar, huru låta de förena sig med begreppet af *Frihet?* Således erkännes icke af Allmänheten, detta lärda hårklyfyeri. Hvarföre sätta gränsor för det som bör inga hafva? Hvarföre klippa vingarna på örnen, som är skapt att flyga mot solen? På det han ej må flyga för nära och bränna sig, torde man invända. Men sådant kan blott yttras af en i Politikens hemligheter obevandrad tänkare. Hvad betyder då Frihet? Helt enkelt, rättigheten att

göra allt hvad man vill. Ett Folk kan, påstår man, aldrig missbruka denna rättighet; ty brukas den också aldrig så orimligt, vänder man upp och ner på Lagar, ordning, ja hela Staten, så är det ju Folket som gör det: det utöfvar *Friheten.* Och på det Nationen i massa måtte orubbadt utöfva denna rättighet, hvad betyder allt enskilt lidande, som derigenom kan förorsakas?

Upplysning. Hvem tror sig ej hafva upplysning i våra tider? Detta ord är i allas munnar. Skulle dock, som en viss namnkunnig Auctor oförsynt vågat yttra, upplysningen bestå uti *säkra, tillräckliga* och *tillämpliga kunskaper,* så kunde möjligen, oaktadt allt sjelfförtroende, flere af våra Klubb-politici nödgas att häruti erkänna någon brist. Men, som redan är sagt, sådane högvigtige personer besvära sig icke med undersökningar och definitioner. Det anses rättvisligen för ett pedanteri, att nedgräfva sig i luntor för att samla kunskaper; sådant behöfves ej för att heta *upplyft.* En man, som varit med i verlden, bivistat åtskilliga samqväm och klubbar, spelt någon rol på politikens eller policens skådeplats, bättre eller sämre, blifvit känd och omtalt, lika mycket för hvad, hvem skulle neka en sådan man titeln af göra allt hvad man vill. Ett Folk kan, påstår man, aldrig missbruka denna rättighet; ty brukas den också aldrig så orimligt, vänder man upp och ner på Lagar, ordning, ja hela Staten, så är det ju Folket som gör det: det utöfvar *Friheten.* Och på det Nationen i massa måtte orubbadt utöfva denna rättighet, hvad betyder allt enskilt lidande, som derigenom kan förorsakas?

Upplysning. Hvem tror sig ej hafva upplysning i våra tider? Detta ord är i allas munnar. Skulle dock, som en viss namnkunnig Auctor oförsynt vågat yttra, upplysningen bestå uti *säkra, tillräckliga* och *tillämpliga kunskaper,* så kunde möjligen, oaktadt allt sjelfförtroende, flere af våra Klubb-politici nödgas att häruti erkänna någon brist. Men, som redan är sagt, sådane högvigtige personer besvära sig icke med undersökningar och definitioner. Det anses rättvisligen för ett pedanteri, att nedgräfva sig i luntor för att samla kunskaper; sådant behöfves ej för att heta *upplyft.* En man, som varit med i verlden, bivistat åtskilliga samqväm och klubbar, spelt någon rol på politikens eller policens skådeplats, bättre eller sämre, blifvit känd och omtalt, lika mycket för hvad, hvem skulle neka en sådan man titeln af*upplyst?* Dertill synes dock fordras, att han bör hafva talang att på vederbörliga ställen tala högljudt öfver Politiska ämnen; ty blott att han uppträder som Talare, så bevisar det att han äger *Upplysning*. Publiken gör ingen fordran på riktighet, sanning, grundlighet, ordning och smak; dessa saker kunna, efter dess mening, lätteligen umbäras för *Upplysningen.* Men hvad hon fordrar, hvad som ofelbart tillrycker sig dess bifall, är en viss nyhet och djerfhet i ideerna, en viss störtning och häftighet i uttrycken, en viss energi, som man på de lärdas språk vågar kalla öfverdrift, som hatar all medelväg, och i hvarje ämne antingen upphöjer till skyarne, eller sänker ända ner i afgrunden. En man, utrustad med så dråpeliga egenskaper, säge mig ingen, att han saknar *Upplysning.*

Medborglig rätt. Filofofernes raseri att definiera och bestämma, har äfven här, som man vet, gjort mycket ondt. Man har sagt, att *rättigheter* aldrig kunna finnas utan motsvarande *skyldigheter*. Hvilken förhatlig lära ! Hvad har då en fri Medborgare för skyldigheter, om ej den att försvara sin rätt, som, efter hvad en hvar begriper, är just detsamma, som Statens? Att tala om hans

upplyst? Dertill synes dock fordras, att han bör hafva talang att på vederbörliga ställen tala högljudt öfver Politiska ämnen; ty blott att han uppträder som Talare, så bevisar det att han äger *Upplysning*. Publiken gör ingen fordran på riktighet, sanning, grundlighet, ordning och smak; dessa saker kunna, efter dess mening, lätteligen umbäras för *Upplysningen.* Men hvad hon fordrar, hvad som ofelbart tillrycker sig dess bifall, är en viss nyhet och djerfhet i ideerna, en viss störtning och häftighet i uttrycken, en viss energi, som man på de lärdas språk vågar kalla öfverdrift, som hatar all medelväg, och i hvarje ämne antingen upphöjer till skyarne, eller sänker ända ner i afgrunden. En man, utrustad med så dråpeliga egenskaper, säge mig ingen, att han saknar *Upplysning.*

Medborglig rätt. Filofofernes raseri att definiera och bestämma, har äfven här, som man vet, gjort mycket ondt. Man har sagt, att *rättigheter* aldrig kunna finnas utan motsvarande *skyldigheter*. Hvilken förhatlig lära ! Hvad har

då en fri Medborgare för skyldigheter, om ej den att försvara sin rätt, som, efter hvad en hvar begriper, är just detsamma, som Statens? Att tala om hans

skyldighet att lyda Öfverhet, Lagar och Författningar, är icke det att glömma att han sjelf är rådande, såsom den souveräna Nationen, hvaraf han är en medlem; att han sjelf är Lagstiftare, och således öfver Lagen? Någon kunde väl invända, att på sådant sätt blefve i en Stat alla befallande, och ingen lydande; men detta är falskt. Ty det gifves i alla Samhällen ett stort antal menniskor, som föga kunna anses för menniskor; de utgöra den första klassen af de hemtamda djuren. För dem finnas Lagar och Öfverhet, och måste finnas. Men för desse upplyfte Medborgare, som hafva att deltaga i Statens värf, eller åtminstone känna sin höga kallelse att dem på vederbörliga ställen granska och bedömma, för dem äger i hela dess vidd ordet *Medborglig rätt* sin vigtiga betydelse, och pest och död öfver den, som skulle aldrig så litet våga det i fråga sätta.

Laglydnad. Af det redan anförda finnes lätteligen, att enligt opinionen hos våra moderna Tänkare, denna egenskap, eller denna dygd, som den fordom kallades, är det endast för hopen, för hvilken Lagar blifvit stiftade, men icke för dessa starka sinnen, som genom rättigheten att stifta och

skyldighet att lyda Öfverhet, Lagar och Författningar, är icke det att glömma att han sjelf är rådande, såsom den souveräna Nationen, hvaraf han är en medlem; att han sjelf är Lagstiftare, och således öfver Lagen? Någon kunde väl invända, att på sådant sätt blefve i en Stat alla befallande, och ingen lydande; men detta är falskt. Ty det gifves i alla Samhällen ett stort antal menniskor, som föga kunna anses för menniskor; de utgöra den första klassen af de hemtamda djuren. För dem finnas Lagar och Öfverhet, och måste finnas. Men för desse upplyfte Medborgare, som hafva att deltaga i Statens värf, eller åtminstone känna sin höga kallelse att dem på vederbörliga ställen granska och bedömma, för dem äger i hela dess vidd ordet *Medborglig rätt* sin vigtiga betydelse, och pest och död öfver den, som skulle aldrig så litet våga det i fråga sätta.

Laglydnad. Af det redan anförda finnes lätteligen, att enligt opinionen hos våra moderna Tänkare, denna egenskap, eller denna dygd, som den fordom kallades, är det endast för hopen, för hvilken Lagar blifvit stiftade, men icke för dessa starka sinnen, som genom rättigheten att stifta och

att granska Lagen, äro upphöjde öfver skyldigheten att lyda den. Denna lydnad, ehuru endast förutsättande ett frivilligt uppfyllande af Lagens fordringar, synes dock, för Lagstiftande och frie Män, pålägga ett band, som icke står att sammanknyta med begreppet om deras Samhälls-rättigheter. Att Lagen skulle äga rätt att af alla Samhällsmedlemmar fordra lydnad, skulle, efter deras mening, föranleda till den orimliga slutföljd, att ingen blefve befallande, hvilket vore alldeles stridande mot naturen af all Statsinrättning. Likväl medgifves att hvar och en i vissa fall måste lyda Lagen; men hvad lyder man i sjelfva verket? Opinionen. Man hvarken mördar, röfvar, bränner öf-verfaller folk i en väl reglerad Stat, icke egentligen för det Lagen sådant förbjuder, men för det allmänna opinionen fördömmer ett sådant uppförande hos hvar och en som vill anses för en hederlig menniska. Man är mera mon om sin heder och sitt anseende, än om ett laglikmätigt förhållande. Lagstiftare sjelfva hafva visst funnit riktigheten af denna princip, då samma brott som förer folk af hopen till stupstocken, låter för den rikare klassen försona sig med ansenliga böter. Skulle åter en Revolution, förstтänkesätten, och sedan i Staten, bringa det olyckligtvis derhän, att Lagen ansågs lika för alla, — då, hvilka rop af desse upplyste och uppsatte Medborgare, som icke kunde annat än på det ömmaste beifra förlusten af sina dyrbara rättigheter! Men medan denna tidepunkt ännu dröjer, medan man respecterar gamla inrättningar och deruppå grundad praxis, sättom tröstefullt i vår Ordbok: *Laglydnad,* vill säga den skyldighet som den stora hopen i en Stat är ålagd att till undvikande af stadgade straff, noga iakttaga Lagarnes föreskrifter.

Politik. Aldrig hör man oftare något ord än detta. Tillämpningarne äro så mångfalldiga, att man såsom nitisk både för språket och för saken, icke kan undgå att dervid fästa en kritisk uppmärksamhet. Man hör än ropas på Staters Politik, än Cabinetternes, än Hofvens; och från dessa föremål stiger man ner till mindre och allt smärre: sålunda får man Stånds-politik, Embetsmäns Politik, Skrå-politik, Handels-politik, och sluteligen, säkert den nöjsammaste, om ej den pålitligaste — Källare-politiken, Som mas detta vigtiga. ämne icke just är så nogräknad

om säker och grundlig kännedom, men det i alla fall hör till den goda

tänkesätten, och sedan i Staten, bringa det olyckligtvis derhän, att Lagen ansågs lika för alla, — då, hvilka rop af desse upplyste och uppsatte Medborgare, som icke kunde annat än på det ömmaste beifra förlusten af sina dyrbara rättigheter! Men medan denna tidepunkt ännu dröjer, medan man respecterar gamla inrättningar och deruppå grundad praxis, sättom tröstefullt i vår Ordbok: *Laglydnad,* vill säga den skyldighet som den stora hopen i en Stat är ålagd att till undvikande af stadgade straff, noga iakttaga Lagarnes föreskrifter.

Politik. Aldrig hör man oftare något ord än detta. Tillämpningarne äro så mångfalldiga, att man såsom nitisk både för språket och för saken, icke kan undgå att dervid fästa en kritisk uppmärksamhet. Man hör än ropas på Staters Politik, än Cabinetternes, än Hofvens; och från dessa föremål stiger man ner till mindre och allt smärre: sålunda får man Stånds-politik, Embetsmäns Politik, Skrå-politik, Handels-politik, och sluteligen, säkert den nöjsammaste, om ej den pålitligaste — Källare-politiken, Som mas detta vigtiga. ämne icke just är så nogräknad om säker och grundlig kännedom, men det i alla fall hör till den goda

tonen att tala i Politiken, få hafva i synnerhet de sammankomster, som visst godt ärligt folk tillställa på klubbar och dylika ställen, blifvit bestämde åt Politiken. Det vore alltför oförsvarligt, om en sådan sammankomst skulle gå förbi, utan att någonting blifvit afgjort beträffande Europas allmänna angelägenheter; utan att man upptäckt det eller det stora felet i ett visst Hofs förhållande; utan att man pröfvat huru den eller den stora bataillen, som väntades, skolat aflöpa; utan att man föresett huru länge kriget skall räcka, eller varit i förhand betänkt på Freds-preliminärernes hufvudpunkter. När sådana vigtiga ämnen blifvit noga pröfvade och afgjorda, då hafva Herrar Klubbister en sann tillfredsställelse för sin möda, och hvem tviflar att deras planer och kalkuler icke äro de rätta? Men skulle likväl så hända, att Staterna, Hofven, och Arméerna och Fältherrarne och Freds-Negociatörerne, äro nog dumma att icke förstå, eller nog inbilske att icke verkställa, de dem sålunda förelagda planer— så är ju detta ett bevis att de hafva ingen eller en oduglig *Politik*, och icke rår den upplyfta *Politlska* klubben för deras afvikelser. Äfven i det fall, att dessa olofliga och djerfva tilltag skulletyckas vilja lyckas, så bör man ej tro sådant för väl, ty företag som icke äga en vederbörlig autorisation af så djupe Politici, kunna visst aldrig i längden bära sig.

Nation. Att rätt förstå meningen af ett ord, är vanligtvis att redan hafva kommit långt Men i *Politiken* förhåller det sig tvärtom. Ju otydligare och dunklare begrepp, ju bättre för ändamålet. Man skall nemligen icke begripa utan tro. För att häraf, göra tillämpning till ordet *Nation,* så är det väl sant, att man i allmänhet, och efter de Lärdes definition, dermed förstår en större mennisko-samling, som förenat sig under samma Regering och samma Lagar ; och hvilken således innebegriper både högre och lägre, både de upplystare Samhälls-ledamöter, och hela den öfriga folkmassan. Men en hvar, som ser litet längre in i sakerna, finner nogsamt till hvilka oriktiga slutsattser och betydande misstag en sådan definition kunde föranleda. Man kunde t.ex. inbilla den fåkunniga hopen, att den också betyder något i Samhället, och att icke alla rättigheter och förmoner äro att anse såsom bihang till Tittlar, Ordensband och Embeten, Man skulle härigenom underhålla och stärka det oroliga lynnet hos denna otänkande

tyckas vilja lyckas, så bör man ej tro sådant för väl, ty företag som icke äga en vederbörlig autorisation af så djupe Politici, kunna visst aldrig i längden bära sig.

Nation. Att rätt förstå meningen af ett ord, är vanligtvis att redan hafva kommit långt Men i *Politiken* förhåller det sig tvärtom. Ju otydligare och dunklare begrepp, ju bättre för ändamålet. Man skall nemligen icke begripa utan tro. För att häraf, göra tillämpning till ordet *Nation,* så är det väl sant, att man i allmänhet, och efter de Lärdes definition, dermed förstår en större mennisko-samling, som förenat sig under samma Regering och samma Lagar ; och hvilken således innebegriper både högre och lägre, både de upplystare Samhälls-ledamöter, och hela den öfriga folkmassan. Men en hvar, som ser litet längre in i sakerna, finner nogsamt till hvilka oriktiga slutsattser och betydande misstag en sådan definition kunde föranleda. Man kunde t.ex. inbilla den fåkunniga hopen, att den också betyder något i Samhället, och att icke alla rättigheter och förmoner äro att anse såsom

bihang till Tittlar, Ordensband och Embeten, Man skulle härigenom underhålla och stärka det oroliga lynnet hos denna otänkande

massa, som af en slags olycklig instinkt oupphörligt åtrår delaktighet så i Lagstiftningen som i Styrelsen, utan att hvarken vara dertill född, eller genom förfäders i många leder tillbaka vidtagna författningar dertill kallat; och hvilken otillbörliga begärelse således icke med skäl kan annorlunda anses, än som en verkan af ett upproriskt lynne. — Uti vår Ordbok bör man väl icke uppenbarligen bestrida, att den stora hopen, som börjar falla på det oråd, att med armstyrka vilja bevisa sina rättigheter, icke må räknas hörande till Nationen; men på andra sidan böra vi såsom kloke Författare icke eller medgifva för mycket, utan erkänna att det är bäst ock lyckligast, enär omständigheterna så foga, att endast de högre Samhällets Medlemmar, som äro födde för Statens värf, komma att besörja allmänna ärenderna, och åtaga sig ett lika nyttigt som nödvändigt förmynderskap för de öfriga. Det är då rätteligen (för att ej göra missbruk af ett så vigtigt ord) desse, som man förstår under namn af *Nation.*

Högsta Makten. Detta ord äger en så allmänt känd betydelse, och medgifver utom dess icke mer än ett begrepp, så att deröfver i detta afseendeicke någon massa, som af en slags olycklig instinkt oupphörligt åtrår delaktighet så i Lagstiftningen som i Styrelsen, utan att hvarken vara dertill född, eller genom förfäders i många leder tillbaka vidtagna författningar dertill kallat; och hvilken otillbörliga begärelse således icke med skäl kan annorlunda anses, än som en verkan af ett upproriskt lynne. — Uti vår Ordbok bör man väl icke uppenbarligen bestrida, att den stora hopen, som börjar falla på det oråd, att med armstyrka vilja bevisa sina rättigheter, icke må räknas hörande till Nationen; men på andra sidan böra vi såsom kloke Författare icke eller medgifva för mycket, utan erkänna att det är bäst ock lyckligast, enär omständigheterna så foga, att endast de högre Samhällets Medlemmar, som äro födde för Statens värf, komma att besörja allmänna ärenderna, och åtaga sig ett lika nyttigt som nödvändigt förmynderskap för de öfriga. Det är då rätteligen (för att ej göra missbruk af ett så vigtigt ord) desse, som man förstår under namn af *Nation.*

Högsta Makten. Detta ord äger en så allmänt känd betydelse, och medgifver utom dess icke mer än ett begrepp, så att deröfver i detta afseendeicke någonförklaring är af nöden. Men deremot äro i anseende till sjelfva saken meningarna något delade. Denna befallande Makt i Staten, är det Nationens, eller Regeringens? Eller kan den tänkas på en gång hos dem båda? I särskilta delar af dem båda utöfvas? Dessa frågor skola på ett olika sätt besvaras i Stater, hvilka äga från hvarandra skiljda Regements-författningar. Inträda vi i en Republikansk Folksamling, så skola våra öron uppfyllas med ropen på Nationens souverainité, på denna Makt hvilande hos massan af Folket, och af detsamma, sjelf, eller af dess utsedda, Ombud, på det mest oinskränkta sätt utöfvad. Regeringen utmärker i dessa Stater blott en Corps, tillsatt för att i vissa smärre, uti Regeringsformen noga utstakade, fall få utöfva *Högsta Makten* i Nationens namn, men i allt det öfriga afvakta behöriga instructioner och ordres, hvilkas öfverskridande i någon större eller mindre punkt, alltid ådrager ansvarighet. Deremot i en Monarkisk Stat, jag menar den, hvarest Statsförfattningen tillägger Regenten en betydlig makt, skall allting bära stämpel af denna olika Samhällsställning. Man anser der *Högsta Makten* helt och hållet tillkomma Regeringen, och om man likväl ej bestrideratt den ursprungligen tillhör Nationen, så påstår man deremot, att Nationen gemom den antagna Statsformen verkeligen sjelf öfverlemnat Regeringen rättigheten att den odelt utöfva. Filosoferne och de Lärde; hvilkas omdömen vi veta äro af ringa vigt, tyckas väl i allmänhet böjde att anse *Högsta Makten* såsom Folkets tillhörighets men tro att inrättningen af en Regering nödvändigt förutsätter den fulla utöfningen deraf, några vissa hufvudsakliga fall undantagna, hvaruti det är nödvändigt att Nationen sig densamma odelt förbehåller. Som skol-grälet icke älskas i de större Samfunds-kretsarne, få lemmar man de Lärdes mening i all ära utan att göra sig mödan pröfva den. En förlikning vore väl möjlig att träffa, men den lärer åtminstone icke kunna afslutas på våra klubbar. Det händer understundom att *Högsta Makten*, dels hos Nationen, dels hos Regeringen, finna hvardera så ifriga förfäktare, att visst icke något annat än en verklig och kraftig åtgärd af *Högsta Makten,* i hvars hand den må befinnas, kan åstadkomma en nödig foglighet och jemkning.

Embetsmän. Definitionen kan ej heller här vara af nöden. Men en och annan vigtig fråga torde dock till undersökning böra

att den ursprungligen tillhör Nationen, så påstår man deremot, att Nationen gemom den antagna Statsformen verkeligen sjelf öfverlemnat Regeringen rättigheten att den odelt utöfva. Filosoferne och de Lärde; hvilkas omdömen vi veta äro af ringa vigt, tyckas väl i allmänhet böjde att anse *Högsta Makten* såsom Folkets tillhörighets men tro att inrättningen af en Regering nödvändigt förutsätter den fulla utöfningen deraf, några vissa hufvudsakliga fall undantagna, hvaruti det är nödvändigt att Nationen sig densamma odelt förbehåller. Som skol-grälet icke älskas i de större Samfunds-kretsarne, få lemmar man de Lärdes mening i all ära utan att göra sig mödan pröfva den. En förlikning vore väl möjlig att träffa, men den lärer åtminstone icke kunna afslutas på våra klubbar. Det händer understundom att *Högsta Makten*, dels hos Nationen, dels hos Regeringen, finna hvardera så ifriga förfäktare, att visst icke något annat än en verklig och kraftig åtgärd af *Högsta Makten,* i hvars hand den må befinnas, kan åstadkomma en nödig foglighet och jemkning.

Embetsmän. Definitionen kan ej heller här vara af nöden. Men en och annan vigtig fråga torde dock till undersökning böra

upptagas. Man anser i allmänhet Embetsmän, så att säga, för Regeringens organer, emedan det är genom dem, dels bud och författningar skola kungöras och verkställas. Man påstår äfven af denna anledning, att deras till- eller afsättande bör på Regeringens behag ankomma. De Lärde, som vanligen aldrig haft någon del i allmänna ärenderna, hafva knapt vågat tänka, eller yttra någon tanka i detta beniga mål. Många andra deremot, som icke låta afskräcka sig af något ämne, så benigt det ock må vara, finna i sin högre vishet, att Embetsmän äro Folkets Ombud, i hvad den dagliga styrelse-befattningen beträffar, således icke beroende af Regeringen, men inför Nationen vid dess allmänna Möten underkastade den noggrannaste redogörelse. De fattige Embetsmännen sjelfve, hvilka man sålunda kallar som lekbollar mellan de stora Samhälls- makterne, skulle väl, om valet dem lemnades, som jag förmodar, heldre underkasta sig det förra, än det senare, ty när ansvarighet fordras, är det i allmänhet bättre att hafva med några få än med många att göra. Det är också derföre man hör dem så ofta af Folk-Talare beskyllas, att i Regeringens namn, och skyddade af den, föröfva alla slags

bruk och oordentligheter, ledande till Nationens skada och förtryck.

Regeringskonst. Konsten att styra ett land förekommer många djupa Tänkare så svår, att de föga tilltro sig derom uppgifva några reglor eller förslag. Att åter dömma efter de raska och med full tillförsigt gifna yttranden, som man dagligen hör, beträffande de vigtigaste Regerings-ärender, så skulle man tro, att ingen ting vore lättare an att regera. Vare härmed huru det vill, så gifves det dock en viss Regerings-konst, hvars fullkomlighet förvånar Allmänhetens ögon. Jag talar icke här om de förträffliga anstalter, de insigtsfulla och nyttiga inrättningar, den ordningsfulla och väl afmätta gång i allmänna ärenderna, hvarigenom en vis Regering befordrar ett lands välstånd, eller upprättar det ur ett iråkadt förfall. Sådant fäster väl den enskilte Tänkarens uppmärksamhet, men är ej ett nog lysande föremål att äfven fästa Allmänhetens. Men dessa mästerliga planer, hvarigenom stora syftemål vinnas, utan att man så noga märker huru det går till; denna konst, hvarigenom alla drifhjul i Stats-maschinen sättas i rörelse, att frambringa en effekt, som föga kan gissas förrän den bruk och oordentligheter, ledande till Nationens skada och förtryck.

Regeringskonst. Konsten att styra ett land förekommer många djupa Tänkare så svår, att de föga tilltro sig derom uppgifva några reglor eller förslag. Att åter dömma efter de raska och med full tillförsigt gifna yttranden, som man dagligen hör, beträffande de vigtigaste Regerings-ärender, så skulle man tro, att ingen ting vore lättare an att regera. Vare härmed huru det vill, så gifves det dock en viss Regerings-konst, hvars fullkomlighet förvånar Allmänhetens ögon. Jag talar icke här om de förträffliga anstalter, de insigtsfulla och nyttiga inrättningar, den ordningsfulla och väl afmätta gång i allmänna ärenderna, hvarigenom en vis Regering befordrar ett lands välstånd, eller upprättar det ur ett iråkadt förfall. Sådant fäster väl den enskilte Tänkarens uppmärksamhet, men är ej ett nog lysande föremål att äfven fästa Allmänhetens. Men dessa mästerliga planer, hvarigenom stora syftemål vinnas, utan att man så noga märker huru det går till; denna konst, hvarigenom alla drifhjul i Stats-maschinen sättas i rörelse, att frambringa en effekt, som föga kan gissas förrän denkännes; denna obemärkta,

hemlighetsfulla anläggningarnes gång, som lik en minas, är för alla dold ända tills stunden af explosionen — se der den stora *Regeringskonsten*, som jag ej vågar försöka definiera, emedan den är ämnad att blott beundras. Om åter denna makalösa konst leder till ett Rikes förderf eller nytta, och likaså i anseende till dels inflytande på andra Stater, är ett ämne, som icke ingår i det allmänna omdömet, hvilket endast beräknar den stora effekten.

Statsintresse. Åter ett stort ord, som gifvit anledning till disputer utan ända, och der man ändå ej kunnat komma till något bestämt begrepp. De Lärde, som så gerna befatta sig, med saker, hvilka icke angå dem, hafva också här varit framme med sina hypotheser. De hafva anmärkt, att ett allmänt och oföränderligt Statsinteresse icke gifves, emedan utaf Staters olika ställning måste uppkomma förändrade interessen. Således kan den ena tiden det anses för ett vigtigt interesse, att Staten förstoras; en annan, att åkerbruket drifves till största möjliga höjd; under andra epoker, att handeln tillvinner sig all Regeringens omsorg, och så vidare i andra tillfälliga kännes; denna obemärkta, hemlighetsfulla anläggningarnes gång, som lik en minas, är för alla dold ända tills stunden af explosionen — se der den stora *Regeringskonsten*, som jag ej vågar försöka definiera, emedan den är ämnad att blott beundras. Om åter denna makalösa konst leder till ett Rikes förderf eller nytta, och likaså i anseende till dels inflytande på andra Stater, är ett ämne, som icke ingår i det allmänna omdömet, hvilket endast beräknar den stora effekten.

Statsintresse. Åter ett stort ord, som gifvit anledning till disputer utan ända, och der man ändå ej kunnat komma till något bestämt begrepp. De Lärde, som så gerna befatta sig, med saker, hvilka icke angå dem, hafva också här varit framme med sina hypotheser. De hafva anmärkt, att ett allmänt och oföränderligt Statsinteresse icke gifves, emedan utaf Staters olika ställning måste uppkomma förändrade interessen. Således kan den ena tiden det anses för ett vigtigt interesse, att Staten förstoras; en annan, att åkerbruket drifves till största möjliga höjd; under andra epoker, att handeln tillvinner sig all Regeringens omsorg, och så vidare i andra tillfälligaställningar, hvarefter Regeringens grundsatser och planer böra sig rätta. — Utan att härom fälla ett omdöme, medgifves, af de fleste Tänkare, att det ofta är svårt nog att bestämma en *Stats* sanna *interesse.* Det äro endast desse öfverlägsne Snillen, som sjelfve till verldens, olycka icke regerande, likväl lyckligtvis icke tröttna vid det ärerika och besvärliga bemödandet, att upplysa Allmänheten uti dessa mörka ämnen — det äro endast de, som med lätthet kunna utreda hvari *Statsinteresset* består, Beklagligen insmyga sig dock äfven ibland dessa Folkens Ledare, här och der några tvedrägts-andar, som sätta allt i fråga, och uppväcka högst stridiga meningar. Således vill den ena hafva krig, då den andra ropar på freden; den ena fördjupar sig i en labyrint af planer, så att han hittar ingen utgång; en annan tror att den enda sunda Statsplan är den att sitta stilla, låta verlden gå sin gång, och tänka blott på de inre Stats-angelägenheterne. Änteligen framkomma ett slags Sophister, som hafva den oblyghet att yrka, att det tilläfventyrs vore bäst för *Statsinteresset*, att icke så många befattade sig med att derom tala.

Säkerhet under Lagens beskydd är

ställningar, hvarefter Regeringens grundsatser och planer böra sig rätta. — Utan att härom fälla ett omdöme, medgifves, af de fleste Tänkare, att det ofta är svårt nog att bestämma en *Stats* sanna *interesse.* Det äro endast desse öfverlägsne Snillen, som sjelfve till verldens, olycka icke regerande, likväl lyckligtvis icke tröttna vid det ärerika och besvärliga bemödandet, att upplysa Allmänheten uti dessa mörka ämnen — det äro endast de, som med lätthet kunna utreda hvari *Statsinteresset* består, Beklagligen insmyga sig dock äfven ibland dessa Folkens Ledare, här och der några tvedrägts-andar, som sätta allt i fråga, och uppväcka högst stridiga meningar. Således vill den ena hafva krig, då den andra ropar på freden; den ena fördjupar sig i en labyrint af planer, så att han hittar ingen utgång; en annan tror att den enda sunda Statsplan är den att sitta stilla, låta verlden gå sin gång, och tänka blott på de inre Stats-angelägenheterne. Änteligen framkomma ett slags Sophister, som hafva den oblyghet att yrka, att det tilläfventyrs vore bäst för *Statsinteresset*, att icke så många befattade sig med att derom tala.

Säkerhet under Lagens beskydd är

hvarje Medborgare högst om hjertat Den består, enligt de ledsamme Lärde Männernes mening, som man uttråkar hederligt folk med att höra, i den personliga och ägande rättens trygga och orubbade åtnjutande. Om man

supponerar, hvad i verket sällan händt, en frivillig förening bland en större massa af menniskor, till upprättande af ett Samhälle , så borde, efter allas önskan, denna *Säkerhet* blifva föreningens första vilkor. Men då de flesta Samhällen icke på detta sätt tillkommit, då det lyckats en mäktig eller slug Man att grunda en Stat, utan att mängdens vilja och fordringar dervid kommit i fråga, så har dock i alla fall försigtigheten ålagt, att icke försumma de kraftigaste löften om beskyddandet af den borgerliga *Säkerheten.* Vi hafva derföre många högtidliga och besvurna *Säkerhets-acter*, som likväl i längden pröfvats medföra någon osäkerhet. Detta försvaras deremot af vissa djuptänkte Politici, som finna att det icke derpå ankommer, huru noga Allmänhetens rätt vårdas, allenast de privilegierade Folk-klassernes sorgfälligt bevaras. Denna slags borgerliga *Säkerhet* kan, som man finner, rätt väl stå tillsammans med någon grad af osäkerhet för mängden. Olyckligt åter på

andra sidan, när mängden icke tror sig finna sin säkerhet, utan i ett våldsammare förfarande mot de mera gynnade Samhälls-medlemmarne.

Ordning. Hvad är nödvändigare för en Stat, än en god ordning? När alla noga tillhållas till sina skyldigheter, och när allas rättigheter noggrannt vårdas, då kan man säga, att en god ordning är införd i en Stat. Men i en inskränktare mening, som i de bättre kretsar tyckes vara den antagna, förstår man egenteligen med ordning, en sträng tillsyn öfver de sämre folk-klasserna, som tillbakahåller alla djerfva påståenden på deras sida, alla deras försök att lyfta sig upp ur den låga rymd för dem i Staten är utpekad, alla otillbörliga omdömen rörande Statens, Medborgares och deras Hållning, som icke kunna tillåtas hos menniskor danade blott att lyda, och som naturligtvis icke kunna äga, den ensamt de bättre Samfunds-klasserne tillkommande, rättigheten att tänka. Genom sådana visa försigtighets-mått finner man alltför lätt, att lugnet i Staten bibehålles utan fara för någon brytning; och som de högre Samhälls-klasserna äro just de som skola vidmakthålla ordningen, så synes det icke vara mycket lämpligt, att andra sidan, när mängden icke tror sig finna sin säkerhet, utan i ett våldsammare förfarande mot de mera gynnade Samhälls-medlemmarne.

Ordning. Hvad är nödvändigare för en Stat, än en god ordning? När alla noga tillhållas till sina skyldigheter, och när allas rättigheter noggrannt vårdas, då kan man säga, att en god ordning är införd i en Stat. Men i en inskränktare mening, som i de bättre kretsar tyckes vara den antagna, förstår man egenteligen med ordning, en sträng tillsyn öfver de sämre folk-klasserna, som tillbakahåller alla djerfva påståenden på deras sida, alla deras försök att lyfta sig upp ur den låga rymd för dem i Staten är utpekad, alla otillbörliga omdömen rörande Statens, Medborgares och deras Hållning, som icke kunna tillåtas hos menniskor danade blott att lyda, och som naturligtvis icke kunna äga, den ensamt de bättre Samfunds-klasserne tillkommande, rättigheten att tänka. Genom sådana visa försigtighets-mått finner man alltför lätt, att lugnet i Staten bibehålles utan fara för någon brytning; och som de högre Samhälls-klasserna äro just de som skola vidmakthålla ordningen, så synes det icke vara mycket lämpligt, atti anseende till dem yttra någon fordran på *Ordning.*

*

Af dessa fina profbitar finner nu den gunstige Läsaren, hurudan min plan vore vid utarbetandet af den, ofvan föreslagna *Ordboken*. Den skulle visst kunna riktas med en myckenhet ganska interessanta Artiklar, ty på *stora Ord* i Politiken är, som hvar och ens erfarenhet nogsamt öfvertygar, ingen brist. Att meningarne med dessa *stora Ord* ofta äro nog *tomma*, nog obestämda, nog oredliga, kan ej den undgå att finna, som ger sig någon tid att pröfva de Politiska discurser man dagligen hör, i enskilta hus, likasom på allmänna ställen. Men sådant bör väntas i ett ämne, hvarom alla vilja dömma, och som är af en natur, att endast af några få kunna förstås: tilläggom att desse *få* merendels äro tystlåtne, medan den stora massan af de öfriga sfträfvar att lysa i denna förbländande sfer, der man genom en besynnerlig nyck hos Allmänheten, stundom sett storpratare tillrycka sig det mest utmärkta bifall.

*

i anseende till dem yttra någon fordran på *Ordning.*

*

Af dessa fina profbitar finner nu den gunstige Läsaren, hurudan min plan vore vid utarbetandet af den, ofvan föreslagna *Ordboken*. Den skulle visst kunna riktas med en myckenhet ganska interessanta Artiklar, ty på *stora Ord* i Politiken är, som hvar och ens erfarenhet nogsamt öfvertygar, ingen brist. Att meningarne med dessa *stora Ord* ofta äro nog *tomma*, nog obestämda, nog orediga, kan ej den undgå att finna, som ger sig någon tid att pröfva de Politiska discurser man dagligen hör, i enskilta hus, likasom på allmänna ställen. Men sådant bör väntas i ett ämne, hvarom alla vilja dömma, och som är af en natur, att endast af några få kunna förstås: tilläggom att desse *få* merendels äro tystlåtne, medan den stora massan af de öfriga sfträfvar att lysa i denna förbländande sfer, der man genom en besynnerlig nyck hos Allmänheten, stundom sett storpratare tillrycka sig det mest utmärkta bifall.

*

I Utters & Comp. samt Wiborgs Boklådor säljas följande från Henrik And. Nordströms Boktryckeri, sedan April månads slut innevarande år , utkomna Ströskrifter. — Prisen äro i Bancomynt.

Med Antiqua Stylar:

1. När äro Statsförändringar nödvändiga och hvarigenom blifva de gagnande? — Kostar 6 sk.

2. Några Anmärkningar om National-Karakteren , med tillämpning till den Svenska, — 4 sk.

3. Hvilken Statsförfattning är den bästa ? Fråga till de Upplyfte och Oväldige vid nu förestående Riksdag. — 8 sk.

4. Försök att bestämma begreppen af Medborgare, samt Medborgliga Rättigheter och Skyldigheter. — 6 sk.

5. Tankar angående Riksdagsmäns Rättigheter och huru långt de sträcka sig. — 6 sk.

6. Historisk Jemförelse mellan Sveriges Tillstånd vid Konung Carl XII:s Död och i närvarande Tidepunkt. — 10 sk. 8 rst.

7. Strödda Reflektioner angående Politiska Oredor och Sätten att dem åstadkomma. — 8 sk.

8. Något om Stora Ord och Tomma Meningar i Politiken. — 6 sk.

*

Med Fraktur Stylar:

1. Bref från en Stockholms-bo till en Wän på Landet, angående den wigtiga Regerings-

Förändringen, som timade i hufvudstaden den 13 Mars 1809. — 2 sk.

2. Samtal på en klubb mellan en Rikdagsman och en hans Wän, rörande några wigtiga politiska ämnen — 8 sk.

3. Några Ord om Enigheten, till Nationens Fullmäktige och Alla goda Medborgare. — 4 sk.

4. Tankar om Fosterlands=Kärleken, med tillämpning på Sweriges närwarande ställning. — 4 sk.

5. Promemoria i Financen. — 1 sk.

Den 30 Juni 1809.

* Stocholm, tryckt hos H. A. Nordström, 1809.